

Jaarverslag 2021

Stichting Kasteel Amerongen

kasteel

A M E R O N G E N

2021, voorbereiden en moedig voortgaan

Het jaar 2021 gaat de boeken in als het tweede bijzondere jaar. Een jaar waar we hopelijk later met enige verbazing op terug kijken. Waar we begin vorig jaar nog dachten dat we de pandemie onder controle zouden krijgen, moesten we het afgelopen jaar alle zeilen bijzetten. In deze dynamische tijd is het ons gelukt om toch weer een stap verder te komen op diverse vlakken in de organisatie.,

We hebben gezien dat de organisatie van Kasteel Amerongen solide is en niet omver te krijgen door een aanhoudende bedreiging als een sluiting van ruim vijf maanden. "Sulcken hecht werck het is" zoals Margaretha Turnor ooit eens zei over het Huys is nu toch ook wel van toepassing op de organisatie met al haar vrijwilligers. We blijken een 'hecht' team te zijn dat zich in uitdagende tijden aanpast en staande weet te houden. Ik zie 2021 dan ook als een kantelpunt van waaruit we samen duurzaam verder gaan."

Bestuur Stichting Kasteel Amerongen

Herman Sietsma, bestuurder-directeur

Inhoudsopgave

1. Het jaar rond in vogelvlucht	3
2. Beheren & Behouden	5
3. Collectie en onderzoek	11
4. Publiek en Programma	12
5. Organisatie & Samenwerking	15
6. Samenwerkingsrelaties	19
7. Financiën, Partners & Fondsen	20
8. Jaarverslag Vrijwilligersraad 2021.....	23

1. Het jaar rond in vogelvlucht

Ook 2021 was een jaar van aanpassen, schakelen en veranderen maar door de ervaringen opgedaan in 2020 konden er ook nieuwe grote en kleine projecten opgepakt worden. Voor Kasteel Amerongen is behouden minstens zo belangrijk als de openstelling en op dat vlak ligt er altijd genoeg werk. Er was nu dus ook tijd om een aantal projecten aan te pakken. Daarnaast waren er tal van activiteiten die ingegeven werden door de steeds veranderende omstandigheden. Een korte samenvatting:

Winter

Al direct in januari werd duidelijk dat we een winter tegemoet gingen zonder publiek tot minimaal 1 maart. Daarnaast was er hoog water, sneeuw en ijs wat uiteraard toch veel bezoekers trok, zij het op een heel andere manier dan gebruikelijk.

Het hoge water in de Rijn zette de Bovenpolder om het kasteel heen grotendeels blank begin februari. Het gaf mooie plaatjes maar ook een extra zorg en waakzaamheid voor ons terreinbeheer. Dagelijkse waterpeil metingen, water-inlaat controleren en veel contact met het waterschap zijn dan noodzakelijk om te zorgen dat de waterstand binnendijs en buitendijs niet te ver uit elkaar gaat lopen. Te veel kwelwater in de gracht is gevaarlijk voor de fundamenteën van de gebouwen.

De droge poederige sneeuwbuien met oostenwind zorgden voor sneeuw in het kasteel. Door kieren en tussen de dakleien door werd de fijne sneeuw de zolder op geblazen. De sneeuw moest snel verwijderd worden voordat deze lekkage kon veroorzaken op de beschilderde houten koepel van de galerij en in de zalen op de 1^e verdieping.

De vloeren van het kasteel konden in alle rust geïnspecteerd worden en ook de hele grote kleden werden onder handen genomen.

Doordat meubels werden verplaatst, schoongemaakt en geïnspecteerd leverde dit nieuwe inzichten op voor kleine restauraties. Toen het schaatsen op de grachten voorbij was werden wandelaars om het kasteel heen welkom geheten met culinaire hapjes van restaurant Bentinck met hun standje bij de kasteelpoort.

Lente

Ondanks de lockdown gebeurde er veel. Voorbeelden:

- Een boekpresentatie op de galerij met alleen een camera als publiek;
- het inrichten van het nieuwe kassasysteem dat dankzij het Kickstartfonds 1 aangeschaft was in 2020
- het afbouwen van het barretje voor de theeschenkerij.
- het installeren van camera-bewaking bij de ingangen (noodzakelijk omdat we minder aanwezig waren);
- het opnemen van online-concerten omdat het fysiek niet kon;
- het schrobben van alle tuinmeubels en hekken;
- de geboorte van 5 jonge zwaantjes;
- de opbouw van de expositie;
- de oprichting van de Vrijwilligersraad;
- de tuinvrijwilligers die ondanks de sneeuw in april gewoon doorgewerkt hebben;
- de tuin die gratis opengesteld werd op feestdagen;
- NL-doet werd een groot succes dankzij het heerlijke weer.

Zomer

Toen in juni de poorten eindelijk open mochten werd hier volop gebruik van gemaakt. De Tuinen, de Oranjerie en het Huis werden beter bezocht dan ooit. Extra studenten kregen een gedegen training tot gids in het kasteel zodat er altijd genoeg vertellers in de zalen van het kasteel konden staan. Op het Kunst Event op landgoed Zonheuvel presenteerden wij Kasteel Amerongen samen met 3 andere musea uit de omgeving en werd ons het winnende beeldje van de Hans Nijhof kunstprijs in bruikleen gegeven. Deze prijs werd gewonnen door de uit Cothen afkomstige kunstenaar Eric Goede die het mooie beeldje dat de naam 'Genieten' kreeg, maakte.

Er werden mooie concerten gegeven in het zomerpaviljoen georganiseerd door de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen (SVKA). Halverwege de zomer moest het zomerpaviljoen verplaatst worden naar de moestuin omdat het park gesloten moest worden; Door droogtestress vielen er grote takken spontaan uit de bomen. Een gevaarlijke situatie die om direct ingrijpen vroeg.

Herfst

Na een lange weg van voorbereidingen kon in de herfst gestart worden met de renovatie van het Margaretha Turnor-plein en met het grote schilderwerk van de Huis. Samen met de leerlingen van de Wilhelminaschool werden er

nieuwe bomen geplant op het plein.

Op de valreep werden er door de SVKA drie bijzondere concerten in het kasteel gegeven met publiek en in de herfstvakantie konden de zaklampentochten voor kinderen gelukkig weer plaatsvinden. De Open Monumentendagen werden goed bezocht en met name door het bezoek van zo'n 100 basisscholieren van Amerongen een succes.

Kerst

Het leek helemaal goed te komen met de kerst. Alle kerstbomen werden gehaald, geprepareerd en versierd. De bloemstukken werden opgemaakt, de kerstversiering was klaar en het kerst-lekkers in huis. Maar op het laatste moment mocht alles wéér niet doorgaan. Moedig hebben de vrijwilligers alles weer afgebroken en de bloemstukken en kerstbomen werden weggegeven aan het plaatselijke hospice.

Al met al een succesvol jaar waarin we krap 7 maanden open waren voor publiek. De bezoekers wisten Kasteel Amerongen goed te vinden zoals uit onderstaand overzicht blijkt.

Bezoekerscijfers	2021	2020	2019
Dagen open	154	167	299
Bezoekers totaal	21.953	14.303	40.415
Waarvan met museumkaart	8.030	7.668	17.936
Bezoekers huis & tuin	16.912	10.141	35.873
Bezoekers tuin	5.041	3.210	4.542
Online tickets	13.258		0
Kinderen t/m 18 jaar	1.983	1.582	3.889
Basisscholieren	371	498	805
Concertbezoekers	721	453	852
Kasteelrondleidingen	938	710	2044
Verteldagen	68	88	21

2. Beheren & Behouden

Gebouwen en terrein

In 2021 is een start gemaakt met het groot onderhoud van de gevels van het Huis. Van de zuidgevel is al het houtwerk nagekeken, hersteld en geschilderd. Ook al het voegwerk de buitenmuren is hersteld en het loodwerk waar nodig vervangen. Alle 36 persiennes zijn in de werkplaats gerestaureerd en opnieuw gespoten. De gevels van de andere 3 zijden worden in 2022 gecontroleerd en hersteld.

De houten vloer in het koetshuis (verhuurd aan Swijnenburg) is door vochtproblemen in 2020 beschadigd. Herstellen bleek ingewikkelder dan gedacht.

In 2021 werd er behoorlijk wat onderhoud gepleegd aan onze gebouwen. Door de gemeente werden i.h.k.v. 'Amerongen regenwaterproof' werkzaamheden uitgevoerd aan het rioolstelsel. Tijdens de werkzaamheden aan de riolering in de Drotestraat was het nodig om de tuinmuur langs de Drotestraat extra te monitoren. De werkzaamheden vonden nl. op anderhalve meter van de muur plaats en er werd gegraven tot ca. 4 meter diep. De monitoring vond plaats d.m.v. foto's die vooraf werden gemaakt van binnen- en buitenkant van de gebouwen en de muur. Met een trillingsmeter werd de maximaal toelaatbare trilling door machinegebruik bewaakt.

Droogteproblematiek op Landgoed Kasteel Amerongen

Ten gevolge van aanhoudende droogte is veel schade ontstaan aan ons bomenbestand. Om de achteruitgang enigszins te stabiliseren was onderzoek nodig. Al in 2020 is contact gezocht met de WUR om het hoe en het waarom van de watervoorziening op het gehele terrein in kaart te brengen. Eigen onderzoek en

onderzoek uitgevoerd door een student van de WUR zorgden voor wetenschappelijke onderbouwing. Onderzoek bracht de gemiddelde waterbehoefte in het park in kaart en de daarvoor benodigde vochtvoorraad in de bodem.

De beste oplossing was berekening vanuit 3 bronnen op het terrein. Bij de HDSR is advies ingewonnen en eind januari 2022 is de vergunning voor het slaan van de bronnen verleend.

Berekenen uit deze bronnen is voorlopig onze redding, in de toekomst zouden we de berekening graag op een duurzamere manier willen inzetten. Door water direct uit de uiterwaarden te pompen en daarmee het grachtwater vlotter-gestuurd op peil te houden, zouden we direct met oppervlaktewater uit de gracht kunnen irrigeren.

In 2021 werd het Zuiderpaviljoen onderverhuurd aan het trainingsbureau Keys. Het Noorderpaviljoen werd in 2021 tijdelijk verhuurd aan de familie Swijnenburg.

Installatietechniek

Doordat we regelmatig geconfronteerd worden met schade als gevolg van vandalisme is besloten een 4-tal beveiligingscamera's op het terrein te laten installeren.

Deze camera's zijn geïnstalleerd op de hieronder vermelde locaties:

- 1- Vanuit klokkentoren stallen gericht op het voorplein.
- 2- Vanaf de berceau richting de moestuin.
- 3- Vanaf orangerie gericht op de (gehele) hoofdingang aan de Drotestraat.
- 4- Vanaf containerplaats gericht op hek aan de Hooiweg.

Op dagen dat zowel het kasteel als de horeca gesloten is, blijkt het lastig om te voorkomen dat toeristen het terrein betreden. Besloten werd om de looppoort aan het poortgebouw te voorzien van een installatie waarmee deze,

om toegang te krijgen tot het terrein, op dezelfde wijze als de hoofdpoot aangestuurd en open gebeld kan worden. Bijkomend voordeel hiervan is dat zo de 17e -eeuwse (in lood gezette en in de loop van de tijd uitgezakte) hoofdpoot, die door de vele sturingen erg te lijden heeft, wordt ontzien.

Onderhoud vanuit het MJOP

In 2021 is er uitsluitend 'gestuurd onderhoud' uitgevoerd. Ten aanzien van het onderhoud zoals dit is vastgelegd in het MJOP ligt de aandacht m.n. bij verduurzaming. We bevinden ons op dit moment nog in de onderzoeksfase en hebben nog geen contract afgesloten.

Voor het onderhoud aan installaties - verwarming, koeling, beveiliging etc. - is al sinds 2014 een te beperkt bedrag per jaar beschikbaar waardoor uitvoering van het vereiste professionele onderhoud niet volledig mogelijk is geweest. Slechts de hoogstnoodzakelijke reparaties zijn uitgevoerd.

In 2019 is er een uitgebreide nulmeting van alle installatietechniek gedaan en zijn bijna alle achterstallige onderhoudsreparaties uitgevoerd. In 2020 werd een MJOP gemaakt zodat op basis daarvan ook een duidelijke meerjarenbegroting gemaakt kan worden.

Historisch interieur

Het actief beheren en duurzaam behouden van Kasteel Amerongen is één van de hoofdtaken van Stichting Kasteel Amerongen. Kasteel Amerongen heeft een unieke en uitgebreide collectie meubels, textiel, boeken, gebruiks- en kunstvoorwerpen; de zorg voor het behoud en beheer van deze collectie is dan ook van het grootste belang. In 2021 zijn de deelcollecties schilderijen en textiel onder de loep genomen om zo een goed beeld te krijgen van de huidige staat. Ook zijn er plannen gemaakt hoe deze deelcollecties te conserveren. De ambitie van het museum is

om de komende jaren deze plannen te gaan uitvoeren. Op deze manier zorgen we ervoor dat ook toekomstige generaties van het prachtige ensemble kunnen genieten.

Totaalplan textiel

In de afgelopen tien jaar is met financiële steun van verscheidene fondsen, een deel van de textielcollectie behandeld. Het museum wil de conservering van het resterende deel ook uitvoeren, zodat deze stukken weer in goede staat worden gebracht en kunnen terugkeren naar hun oorspronkelijke plek in het interieur. Ter voorbereiding is in 2021 met steun van het Prins Bernhard Cultuur Fonds een Plan van Aanpak gemaakt en een conditierapportage van de tapijten en het hemelbed.

Het betreft een grootschalig project waaraan de textielvrijwilligers een substantiële bijdrage zullen leveren. Dit vraagt om een nauwkeurige meerjarenplanning en taakverdeling en duidelijke afspraken van opdracht tot oplevering. In het plan is o.a. de organisatie, werkwijze, planning en de kosten opgenomen.

Tapijten

De conditie van de tapijten is in 2021 in kaart gebracht door het restauratieatelier ICAT. Op basis van deze rapportages wordt uiteindelijk een plan gemaakt hoe deze collectie het best kan worden geconserveerd.

Het tapijt uit de Grote Zaal van meer dan 70 vierkante meter werd in 2021 nauwkeurig gecontroleerd. Daarvoor moesten eerste alle 18e-eeuwse meubels voorzichtig uit de zaal verplaatst worden. De actie werd uitgevoerd om een goed beeld krijgen van de staat deze tapijten. Ook zijn de motieven, de kleurstelling en de techniek van de tapijten bestudeerd om zo datering en herkomst te kunnen bepalen. Hierover is namelijk nog niet veel bekend.

Hemelbed

Het hemelbed uit de Lodewijkskamer staat al sinds het einde van 19^e eeuw op Kasteel Amerongen.

Het 19^eeeuws ontwerp opgebouwd uit

18^e eeuwse delen maakt het tot een fascinerend bed. De gordijnen en de bekleding zijn vervuild en verouderd en hierdoor zeer breekbaar. De textielrestaurator Josien Verdegaal heeft daarom de conditie van de stoffering in kaart gebracht en een behandelingsplan opgesteld.

Schilderijen

De conditie van een groot deel van de schilderijen is door de schilderijenrestaurator Pauline Marchand gecontroleerd. De bevindingen zijn per schilderij in een QuickScan rapport opgenomen. De schilderijen zijn ook zover mogelijk stofvrij gemaakt en op de achterkant zijn labels met het objectnummer aangebracht. Het streven is om deze deelcollectie minimaal elke 5 jaar te laten controleren door een restaurator.

Sloffen pilot voor beschermen van vloeren

In Kasteel Amerongen liggen vele tapijten uit diverse eeuwen. Ze zijn vaak niet zichtbaar omdat ze onder een loper liggen. Het schoeisel van de vele bezoeker brengt anders te veel schade aan. Zo worden ze tegen slijtage beschermd. Dat gaat veranderen. Om deze tapijten, maar ook de historische vloeren zoveel mogelijk te beschermen zal iedereen voortaan oversloffen dragen over zijn schoenen heen in het kasteel. De lopers zijn nu uit het kasteel gehaald waardoor het oorspronkelijke karakter van de ruimtes veel beter tot zijn recht komt. Er zal een jaar lang getest worden of het gebruik van deze oversloffen daadwerkelijk de nodige bescherming biedt aan de collectie. Het geeft ook een heel huiselijk gevoel om zo op sloffen door het kasteel te lopen, het brengt de beleving van hier wonen nog dichterbij.

Binnenklimaat

De laatste maanden van 2021 is er veel schimmel op diverse meubels aangetroffen. De klimaatgegevens van het binnenklimaat zijn daarom uitgebreid geanalyseerd. Samen met de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed (RCE)

wordt bekeken welke maatregelen genomen moeten worden om de schimmelgroei tegen te gaan.

Depotruimte

In 2021 is een begin gemaakt met de herindeling van de depotruimtes. Het museum heeft van het Openluchtmuseum Arnhem opbergmateriaal kunnen overnemen waaronder houten en metalen stellingen. Het zolderdepot is grotendeels gereed. In 2022 worden de overige depotruimtes aangepakt.

Collectieregistratie

Dankzij het Mondriaan Fonds heeft kasteel Amerongen tijdelijk een extra collectiemedewerker kunnen aanstellen om de achterstand in de collectieregistratie in te halen. Het museum wil zo de registratiegraad verhogen en tevens de datakwaliteit verbeteren, zodat de collectieregistratie nauwkeuriger en completer wordt en het zicht op de collectie wordt vergroot.

Tuinen en park

In 2021 werd voor het tweede achtereenvolgende jaar door de KNJV een aantal eendenkorven in de grachten geplaatst. In 2020 was het succes gering door het te laat plaatsen van de korven. Ook werden de korven belaagd door tal van roofdieren zoals boommarters, ratten, vossen, kraaien, reigers, ooievaars, karpers en snoeken. Zelfs een bever slaagde erin de stokken onder een korf te vernielen.

In 2021 hadden we meer succes met een aantal geslaagde eendennesten. Door corona was er meer rust in het park waardoor meer korven aangenomen werden.

We zijn van plan deze traditie voort te zetten om zo te zorgen voor meer biodiversiteit in onze grachten.

In 2021 werden we verrast door een plotseling koudefront. Dit zorgde voor schaatsplezier op de grachten maar bracht ook zorgen met zich

mee. De kachel in onze tunnelkas waarin kuipplanten overwinteren bleek helaas niet opgewassen tegen een temperatuur van -13°C. Als gevolg daarvan zijn helaas enkele kuipplanten waaronder twee zeer oude citrusbomen bevroren.

De koude in het voorjaar en de droogte in de voorgaande jaren had ook zijn weerslag op de fruitbomen op ons terrein. De oogst was in 2021 daardoor aanmerkelijk minder.

Bevers bij kasteel Amerongen

Sinds 2017 werd de bever gesignaleerd aan de buitenkant van de dijk rond het terrein van Kasteel Amerongen. Vanzelfsprekend hebben we de activiteiten van dit beschermde dier nauwlettend in de gaten gehouden. In 2021 besloot de bever om zijn leefgebied uit te breiden naar de binnengracht, eerst met weinig gevolgen, tot halverwege het seizoen ook de hazelaars, meidoorns, kastanje en uiteindelijk de dikke beuken eraan moesten geloven. In snel tempo werden diverse beuken aan de zuidwestzijde, sommige volledig, geringd. We hebben dit direct kenbaar gemaakt bij het Utrechts Landschap, de SBB en de HDSR maar kregen vanwege de beschermde status van de bever geen toestemming om het dier te verstoren of verjagen.

Schade aan de buxushagen

De buxushagen hadden vanwege het relatief vochtige weer last van de buxusmot en van schimmels. Besloten is om te wachten met terugsnoeien van de uitgroei van de buxushagen en in het aankomende seizoen eventuele verdere problemen af te wachten.

De beukenberceau

De aanhoudende droogte heeft grote gevolgen voor al onze bomen, dus ook op de beukenberceau.

De beukenberceau wordt elk jaar gecontroleerd op veiligheid, constructieve gebreken, conditie van de bomen en op zwamaantastingen. Tot 2018 was de

gemiddelde levensverwachting 10 tot 15 jaar, maar door de droge jaren 2019 en 2020, is de levensverwachting gedaald tot ca. 5 tot 10 jaar.

Daarom is een plan en ontwerp gemaakt om nieuwe, toekomstige bomen op te kweken met materiaal van onze huidige, historische berceau. Hierover zal op korte termijn beslissing worden genomen. Het opkweken van nieuwe bomen duurt ongeveer 7 jaar.

Droogtestress bij bomen

De droogte leidt op het terrein soms tot gevaarlijke situaties. Vanwege de veiligheid moet ons zomerpaviljoen per direct worden verplaatst. Dit omdat de grote beuk ernaast een grote tak liet vallen met materiële schade tot gevolg.

Door deze zogenaamde 'sudden branch drop' kwam de veiligheid van onze bezoekers aan onze tuinen in gevaar en werd het parkgedeelte afgesloten. Een gespecialiseerd bedrijf heeft een inspectie uitgevoerd, de staat van onze bomen werd in kaart gebracht en er is intensief gesnoeid. Na deze werkzaamheden werd ons parkbos weer veilig bevonden en her opengesteld voor publiek. Kosten van deze noodzakelijke inspectie en extra onderhoud snoei: € 30 000.

Regeling iconische rijksmonumenten

In 2019 ontving Kasteel Amerongen het bericht van de minister van OCW dat een bijdrage van max. € 2 miljoen zou worden toegekend in de periode 2020-2030 op basis van de Regeling steunverlening iconische rijksmonumenten. De rijksbijdrage gaat uit van 30% eigen bijdrage en bedraagt dus 70% van de kosten van instandhouding, verduurzaming en toegankelijkheid voor het publiek.

Een identieke toezegging ontving Kasteel Middachten, het huis dat verwant is aan Amerongen vanwege de familiale banden (vader Godard Adriaan van Reede en moeder Margaretha Turnor in Amerongen, zoon

Godard van Reede van Ginkel en schoondochter Philipotta van Raesvelt in Huis Middachten).

In 2021 is de eerste toekenning in het kader van deze regeling ontvangen van € 400 000 voor de restauratie/herinrichting van het Margaretha Turnorplein; deze restauratie wordt in de maanden november 2021-februari 2022 uitgevoerd.

Voor 2022 is een bedrag van ruim € 600 000 aangevraagd voor groot onderhoud aan het Huis, herinrichting van tuinpaden, de kasteelmuur langs het MT-plein en de restauratie van een groot aantal “overige objecten”, zoals tuinbeelden, kassen, toegangsbrug over de gracht e.d.

Margaretha Turnorplein

Begin november 2021 ging, na jarenlange voorbereiding, eindelijk de restauratie/herinrichting van De Laan met het Margaretha Turnorplein van start. Het cultuurhistorische ontwerp van Debie & Verkuijl voorziet in herstel van de zichtas van Overstraat naar Drotestraat, aanplant van 35 nieuwe bomen met opslag van overtollig water in de bodem, restauratie van de monumentale lantaarn en een verantwoorde belijning van de parkeerplaatsen, dit alles in een structuur die vanuit de halfronde exedra voor het kasteelhek zich op het plein doorzet.

Uitvoering vindt plaats door de Koninklijke Ginkelgroep in Veenendaal.

Het plaveisel wordt Achterhoekspadvast, een specifieke grindachtige structuur die een solide laag blijft vormen, maar regenwater doorlaat.

Voordat de vergunning werd verkregen moest een groot aantal onderzoeken worden verricht op het punt van archeologie, munitie/explosieven, bodem, bomen, flora en fauna en verkeer. Bovendien moest de dekking voor dit project (kosten: plm. € 1,2 miljoen) worden verzekerd. Behalve de bijdrage van de iconregeling ad € 400 000 is

eenzelfde bedrag verstrekt door de provincie Utrecht (Parelfonds), een bedrag van € 150 000 door de gemeente Utrechtse Heuvelrug, € 100 000 door het Prins Bernhard Cultuurfonds, € 40 000 door Dioraphte, € 5 000 door Dinamo, plm. € 20 000 door middel van crowdfunding. Al enkele keren eerder werd getracht te komen tot uitvoering van een restauratieplan. Het stemt tot veel genoeg dat per 31 december van het verslagjaar de uitvoering halverwege was, zodat de verwachting gerechtvaardigd is dat afronding in het voorjaar van 2022 kan plaatshebben. De gemeente Utrechtse Heuvelrug draagt het onderhoud van het plein over aan Kasteel Amerongen en verstrekt daarvoor een bijdrage van € 10 000 per jaar.

De kosten van dit ontwerp bedragen naar schatting plm. 1.23 mln. euro, een bedrag dat als volgt is gedekt:

- € 400.000 ministerie OCW iconregeling
- € 400.000 provincie Utrecht Parelfonds
- € 150.000 gemeente Utrechtse Heuvelrug
- € 100.000 Prins Bernard Cultuurfonds
- € 40.000 Stichting Dioraphte
- € 5.000 Dinamo fonds
- € 20.000 crowdfunding
- € 106.000 eigen bijdrage

Het Padenplan

Door de jaren heen zijn de oorspronkelijke paden en de bijbehorende zichtlijnen vervaagd. De wens bestond om het padenplan naar oorspronkelijk beloop te herstellen. Advies werd ingewonnen bij Eric Blok van SB4. Het huidige beloop van de paden is door hem in kaart gebracht en zodanig ingetekend dat het hersteld kan worden ten opzichte van het historische padenplan. Het beloop van de paden is daarmee voor de toekomst vastgelegd.

De grove structuur met resten puin en oud grind maakte het onmogelijk de paden op een duurzame manier te onderhouden. Het

branden van onkruid heeft niet het gewenste resultaat, is niet milieuvriendelijk, riskant en arbeidsintensief. Schoffelen is onmogelijk door de structuur. Hierdoor wordt de toegankelijkheid ook belemmerd voor rolstoelen, rollators en wandelwagens. Vanuit de Rijksregeling Erfgoed Telt kunnen de paden hersteld worden waardoor ze duurzamer te onderhouden zijn en beter toegankelijk. Voor de bedekking van de paden werd gekozen voor achterhoekspadvast wat qua uitstraling past bij die in het begin van de 20e eeuw en bij normaal gebruik minder kuilvorming geeft. Het bos aan de zuidkant van het terrein heeft 2 extra doorsteken gekregen om dit deel van het park aantrekkelijker te maken voor het publiek. In de toekomst zullen hier nieuwe sierheesters worden aangeplant ter verdere verfraaiing.

De kanten werden steeds met de hand gesneden waardoor de lijnen verwaterden. Besloten werd cortenstalen kantopsluitingen aan te brengen om dit te voorkomen. De aanleg van het padenplan duurt tot najaar 2022.

3. Collectie en onderzoek

Aanwinsten

Familie de Brauwere, voormalige bewoners van kasteel Amerongen, heeft meerdere stukken geschonken aan het museum. Het gaat om een bonte verzameling uit de inboedel van de nazaten van familie Van Aldenburg Bentinck, waaronder glasnegatieven, livreeën, speelgoed en accessoires.

Bruiklenen

Een servies van Wedgwood

Kasteel Amerongen heeft een Wedgwood servies van Jemima de Brauwere in bruikleen gekregen. Het gaat om het Wedgwood Creamware Queens Ware "Blue Flower" (decoraam Ludlow) dat haar ouders Adriaan graaf van Aldenburg Bentinck en Jacoba van den Heuvel in 1921 voor hun huwelijk hebben gekregen. Het servies staat voor een onbepaalde periode opgesteld in de grote keuken.

Onderzoek

Laatste bewoningsfase 1879-1977

De werkgroep '100 jaar Bentinck' heeft sinds 2004 uitgebreid onderzoek gedaan naar de laatste bewoningsfase (1879-1977) van Kasteel Amerongen. Uiteenlopende archieven, kranten, scripties en artikelen zijn geraadpleegd. Ook zijn er gesprekken gevoerd met de voormalige bewoners en personeelsleden. Op grond van dit onderzoek is de publicatie *Honderd jaar bewoningsgeschiedenis Huys Amerongen 1879-1977: Van woonverblijf naar Museum* verschenen. Deze uitgave is mogelijk geschreven door de werkgroep '100 jaar Bentinck' en gefinancierd door Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen.

Godard van Reede

In 2024 schenkt Kasteel Amerongen aandacht aan Godard van Reede, heer van Ginckel (1644-1703). Godard heeft een indrukwekkende militaire carrière gekend en is vooral bekend om zijn overwinningen in Ierland. Als dank ontvangt hij van koningstadhouder Willem III de titel graaf van Athlone. Het afgelopen jaar is ter voorbereiding van de expositie onderzoek gedaan naar deze 1e graaf van Athlone.

Transcripties

De werkgroep Bewoningsgeschiedenis heeft de brieven van Godard van Reede aan zijn vader Godard Adriaan van Reede met behulp van het programma *Transkribus* getranscribeerd. Zo wordt het lezen van het handschrift van Godard een stuk eenvoudiger en kunnen de brieven goed worden bestudeerd.

Collectie en Podcast

Zach Credgington, student Heritage studies aan de Universiteit van Amsterdam, heeft onderzoek gedaan naar de nog aanwezige stukken in de Ierse en Engelse collecties die gerelateerd zijn aan Godard van Reede. Ook heeft hij aantal Ierse historici geïnterviewd over de Ierse jaren van Godard van Reede. Zijn interviews vormen de basis van een nog te verschijnen podcast over deze veldheer.

4. Publiek en Programma

Lockdown

Vanaf 12 januari werd de lockdown nog strenger met de invoering van de avondklok. Ook Kasteel Amerongen liet via social media zien hoe geschikt een kasteel is voor een quarantaine. Maar het was niet lang stil bij het kasteel. In februari was er eindelijk weer eens prachtig schaats-ijs! Daar werd 4 dagen lang naar hartenlust gebruik van gemaakt door honderden mensen, jong en oud, die kwamen schaatsen op de binnen- en de buitengrachten.

Omdat het kasteel gesloten was voor bezoekers hadden we de ruimte om diverse opnames te maken. Zo kwam de VPRO een gedicht van Alfred Schaffer verfilmen ter ere van het winnen van de PC-Hoofdprijs. Ook het Westcork Chamber Musicfestival (Ir) benaderde ons voor de opname van het onlineconcert van pianiste Anna Federova en celliste Anastasia Kobekina. En organist Laurens de Man maakte een [opname](#) op het Bätz-orgel van Carl Philipp Emanuel Bach.

Met Pasen en op Koningsdag zijn de tuinen gratis opengesteld zodat wandelaars toch konden genieten van de bloeiende voorjaarsbollen in de tuin. Een vrijwillige donatie werd door de bezoekers met gulle hand gegeven. De laatste online rondleiding werd op Moederdag gegeven. Gelukkig konden we daarna in juni eindelijk weer echt open voor publiek.

Welkom Terug! *Pronkstukken & Prullaria*

Was de titel van de kleine expositie die begin juni openging. Want niet alleen de bezoekers waren weer terug in het museum, ook bijzondere inventarisstukken waren teruggekeerd. Met een selectie uit deze oorspronkelijke stukken kreeg de bezoeker

een nog completer beeld van hoe de vele generaties in het kasteel hebben gewoond. De voorwerpen die tentoongesteld werden tijdens de expositie vormen een bonte verzameling die soms na lange omzwervingen de weg terug naar huis hebben gevonden. Zo is het museum in het bezit gekomen van twee achttiende-eeuwse zilveren schotels, een negentiende-eeuwse kristallen waterkaraf, maar ook alledaagse gebruiksvoorwerpen, tijdschriften en een plastic kinderservies van *Thunderbirds* uit 1966.

Oranjerie vol in gebruik

De corona-proof plek voor de kassa, een eigen theeschenkerij, het VVV-punt duidelijk vindbaar en een lichte ruime kasteelwinkel werd dankzij het Kickstartfonds 1 gerealiseerd eind 2020. Pas begin juni 2021 kon het in gebruik worden genomen maar was toen ook direct een groot succes. Het mooiste terras van Amerongen aan de rand van de rozentuin werd niet alleen goed gebruikt door kasteelbezoekers maar ook door wandelaars, fietsers en dorpelingen die hier kwamen genieten van lokaal gebak met fruit uit de kasteeltuin en alle heerlijke drankjes die te halen waren bij het kleine barretje in het midden van de Oranjerie. De opbrengst was boven verwachting hoog en de enthousiaste reacties van de gasten ook. Kasteelwinkel Annebetje maakte een sprong in kwaliteit van aanbod en ook in omzet.

Bezoek op sloffen

Met de opening van het kasteel ging de pilot "Oversloffen" van start. Bezoekers waren vooraf geïnformeerd dat ze in het onderhuis kasteelsloffen aan zouden krijgen. In het begin onwennig voor zowel de vrijwilligers, die het aan- en uittrekken gingen begeleiden, als voor de bezoekers maar al gauw werd het een vanzelfsprekendheid.

Vanaf 5 juni konden we de eerste bezoekers ontvangen waarna de stroom publiek al snel groeide. Ondanks de sluiting van ruim 5 maanden en de grote beperkingen bij de openstelling heeft Kasteel Amerongen 21.953 bezoekers ontvangen in 2021 tijdens 154 openingsdagen. Dat zijn gemiddeld 142 bezoekers per dag (135 in 2019, 115 in 2020). Hierbij zijn de bezoekers die uitsluitend voor de theeschenkerij en kasteelwinkel kwamen niet meegeteld. Er kwamen 1983 kinderen tot 18 jaar waarvan 371 scholieren. De tuinspeurtocht voor kinderen werd 240 verkocht en de gratis speurtocht door het kasteel was zowel voor kinderen als hun volwassen begeleiders een groot succes.

Tijdens de zomeropenstelling konden maximaal 24 bezoekers per half uur het kasteel bezoeken. Met deze openstelling van het huis gedurende 4 dagen per week hebben we 1056 bezoekers per week de gelegenheid geboden het kasteel te bezoeken op een vrije manier. De waardering was hoog en de bewondering voor de vertellende gidsen werd vaak genoemd.

Reviews op Google:

-Prachtig huis / kasteel met enthousiaste en kundige gidsen. Leuk detail; in elke ruimte een andere spreker (dus geen lastige geluidsapparatuur), veel persoonlijker en ruimte voor vragen. Een aanrader!

	2021	2020	2019
Websitebezoek	703.904 (302.936 uniek)	599.091	520.237
Facebookvolgers	3.685	3.315	2.977
Facebook likes	3.625	3.307	3.001
LinkedIn	316	236	-
Twitter volgers	2.170	2.134	2.047
Instagramvolgers	3.015	2.500	1.500
Nieuwsbrief/abonnees	1.894	1.416	1.000

Waardering op Internet	Tripadvisor	Google	Facebook
2022	4.5/5	4,4/5	4.5/5

Studenten en vrijwillige gidsen

Dankzij de enorme inzet van de vrijwillige gidsen en de studenten die we tijdelijk in dienst konden nemen is het dit jaar mogelijk geweest meer bezoekers dan ooit te ontvangen op een covid-19-veilige wijze. In de zomervakantie is de succesvolle 'vertel-opstelling' elke donderdag tot en met zondag ingezet, meer dan in 2020 dus. Tijdens deze opstelling staat er in elke zaal een gids die kort een verhaal over de zaal vertelt. De animo was groot en het aantal bezoekers in augustus brak alle records zonder dat het te druk werd. De kaartverkoop in tijdsloten en de online verkoop vooraf wierpen hun vruchten af.

-Prachtig gebouw met één schitterende, grotendeels authentieke inrichting, zeer vriendelijke gidsen met veel kennis van zaken. Een echte aanrader. Ook de tuin is zeer de moeite waard.

-Mooi kasteel, goede uitleg door fantastische vrijwilligers

-Mooi kasteel met hele enthousiaste vrijwilligers die veel, leuke en mooie verhalen weten te vertellen. Echt een aanrader.

-Een kasteel waar wereldgeschiedenis is geschreven. Begeleiding was top en de bezienswaardigheden enorm veel.

Onderwijs

In 2021 bezochten ondanks de schoolsluitingen nog 371 basisscholieren Kasteel Amerongen voor een kennismaking met de zeden, gewoontes, werkzaamheden en bijzonderheden van de kasteelbewoners in vroeger tijd. Ook dit jaar werd een deel van de scholen geworven en begeleid door projectbureau 'De Werkhoven' (geschiedenisprojecten) dat zich richt op scholen op de Utrechtse Heuvelrug en in de omgeving van Veenendaal. Alle educatieve projecten sluiten aan op het curriculum van de basisschool op de kerndoelen voor Primair Onderwijs, *Oriëntatie op jezelf en de wereld* (51, 52, 53) en *Kunstzinnige oriëntatie* (54, 56). De leerlingen beleven kunst en erfgoed en leren vragen stellen. Hierdoor ontwikkelen zij kennis over cultureel erfgoed met als einddoel daarvoor waardering te ontwikkelen.

Concerten van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Ondanks alle coronabeperkingen heeft de muziekcommissie van de SVKA in 2021 toch weer negen concerten georganiseerd. In het zomerpaviljoen, een fraaie overkapping in de kasteeltuin, lieten gerenommeerde musici en aanstormend talent zeer divers werk horen. Van Schubert door het Ensemble 150, Mahler door mezzo-alt Eva Kroon tot Gypsy Jazz door Lollo Meyer. In juli speelde de Amerongse fanfare 'Ons genoeg' een zomeravondconcert op het plein voor het kasteel.

Gelukkig konden er in het najaar toch ook een 3-tal concerten op de galerij van het kasteel plaats vinden. Anna Federova (piano) speelde samen met haar partner Niki Schwartz (cello en contrabas) hemeltergend mooi. Ook het Duitse Miguët kwartet liet de galerij bijzonder resoneren. Het meest unieke en bijzondere concert van 2021 was het concert Miscellanea van Menno van Delft en Artem Belogurov. In

dit programma kwamen bijzondere zaken bijeen: een verzameling van onbekende klaviermuziek uit de nalatenschap van Christopher Hogwood gespeeld op de prachtige originele toetsinstrumenten (Bätz-orgel uit 1813 en Kirkman klavecimbel uit 1766) van Kasteel Amerongen vormden het presentatieconcert van de dubbel-cd die de musici in 2019 hier hadden opgenomen. Een bijzondere productie met de hoogste geluidskwaliteit om muziek op vast te leggen.

5. Organisatie & Samenwerking

Professionele staf

In 2021 heeft er een kleine verandering op het personeelsbestand plaatsgevonden ten opzichte van 2020. Een aantal tijdelijke functies werd betaald uit externe fondsen. De betaalde personele bezetting (7,3 fte) er als volgt uit:

<i>Functie</i>	<i>fte</i>
Directeur – bestuurder Dhr. H. H. Sietsma	0,4
Hoofd publiekszaken en vrijwilligers Mw. W. Elbers	0,8
Hoofd collectie Dhr. L. Gerretsen	1,0
Hoofd gebouwen, tuin & terrein Dhr. R. Elbertse	1,0
Secretariaat Mw. L. van Manen	1,0
Projectadministratie Mw. M. Verdenius	0,4
Medewerker PR & communicatie Mw. S. Hendriks	0,6
Medewerker kaartverkoop Mw. J. Honders	0,6
Medewerker openstelling weekend Mw. A. Barnouw	0,4
Collectiebeheerder Mw. D. Splinter	0,2
(betaald door het Mondriaan Fonds)	
Collectiebeheer/onderzoek Mw. R. Bouwman	0,2
(tijdelijk ter vervanging van Collectiebeheerder)	
Behoudsmedewerker Mw. J. den Otter	0,3
Behoudsmedewerker Mw. J. Anastasiadis	0,2
Interieurverzorger Mw. A. Elenbaas	0,2

Drijfveren bijeenkomst stafleden

In 2020 werd door alle stafleden via Profile Dynamics een drijfverenanalyse ingevuld. Het bespreken van de persoonlijke profielen kon vanwege corona niet direct plaatsvinden.

Tijdens een teamsessie op 16 november 2021 werden deze o.l.v. Marjoleine Meijer van Ortelius P&O besproken.

Er werd uitleg gegeven over de methode en over de interactie tussen de verschillende drijfveren. Dit met als doel elkaars kwaliteiten optimaal te kunnen benutten en daardoor beter, fijner en effectiever te kunnen samenwerken. Deze bijeenkomst werd door de stafleden als prettig ervaren.

Vrijwilligers

Kasteel Amerongen mag zich gelukkig prijzen met een grote groep zeer betrokken vrijwilligers die op bijna alle terreinen en afdelingen werkzaam zijn voor het behoud en de openstelling van het geheel. Omdat velen van hen juist ook een bijdrage leveren aan het behoud en onderhoud van het kasteel kon men tijdens de publieke sluiting in de lockdown van 5 maanden toch buiten een bijdrage blijven leveren. Een welkome uitvlucht van het thuis zitten en het gebrek aan huiselijk contact met familie en vrienden. Voor de vrijwilligers die doorgaans alleen aanwezig zijn tijdens de publiekopenstelling is er in de eerste helft van 2021 een aantal activiteiten ontwikkeld waardoor men zich toch nuttig kon maken en betrokken kon blijven.

In april en mei organiseerden we speciale poetsdagen in de tuinen. Hekjes, banken en balustrades werden met water en borstels ontdaan van hun groene aanslag. De tuinen werden zomerklaar gemaakt en het was een uitstekende manier om buiten, op afstand in de frisse lentezon elkaar weer te spreken en te zien.

Voor de vrijwilligers die wat minder fysiek aan de slag wilden waren er de diverse

onderzoeksgroepen over verhalen van het verhalenproject, dat na 2020 fanatiek verder zocht, of het ontcijferen van de 17^e eeuwse brieven van de kasteelbewoners.

In april zag een mooi boekje het levenslicht: De Werkgroep '100 jaar Bentinck', bestaande uit vrijwilligers, heeft een bijzondere prestatie geleverd en na veel jaren ingespannen en hoogwaardige arbeid nu een stuk toegevoegd aan de geschiedschrijving van kasteel Amerongen, met name over de periode 1879 - 1979 waarin de Bentinckfamilie het Huys permanent bewoonde. Alle vrijwilligers kregen het boekje thuis toegestuurd van de Vriendenkring (SVKA) die ook de drukkosten voor zijn rekening nam.

Werving en selectie

Tijdens Open Monumentendag was er in het zomerpaviljoen een kleine vrijwilligersmarkt georganiseerd. De locatie en de datum waren niet geschikt. Het filmpje met de roep om nieuwe vrijwilligers dat via social media verspreid werd leverde wel een aantal nieuwe vrijwilligers op.

Oprichting Vrijwilligersraad

Na een wervingsronde in februari en maart is in mei 2021 de Vrijwilligersraad van Stichting Kasteel Amerongen opgericht. Een adviesgroep van 9 vrijwilligers die ieder een aantal werkgroepen vertegenwoordigt voorziet de directie van goede raad ten aanzien van vrijwilligers en ondersteunt bij het opzetten en bijsturen van het vrijwilligersbeleid. De VR is enthousiast van start gegaan en geeft constructieve feedback aan de organisatie. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan verbeteringen op het gebied van communicatie, handboeken en plannen waar vrijwilligers bij betrokken zijn.

De VR heeft een eigen jaarverslag dat als bijlage 1 is bijgevoegd.

Bijeenkomsten en bedankjes

Op 6 juli konden we gelukkig een keer alle

vrijwilligers uitnodigen voor een zomerfeestje. Op 6 juli organiseerden we het "zomerfeest" in de tuin met een gezellige dixieland-band en diverse hapjesbuffetjes door de tuin zodat men elkaar verspreid kon spreken. Het weer was helaas wat minder zomers dan gehoopt maar er waren ruim honderd vrijwilligers aanwezig.

Werkgroep Geschiedenis en Verhalenproject

Sinds enkele jaren wordt door een wisselende groep vrijwilligers onderzoek gedaan naar tal van onderwerpen uit de geschiedenis van Kasteel Amerongen. Zo is de eeuw bewoning door de familie Aldenburg-Bentinck in kaart gebracht wat heeft geresulteerd in een mooi boekje en worden de brieven van- en correspondentie met de familie van Reede ten tijde van het Rampjaar ontcijfert en hertaalt.

Veel Engelengeduld gevraagd

Voor de textiel vrijwilligers (Engelen) was 2021 een tweede jaar op rij dat er niet gewerkt kon worden. Niet alleen omdat er wegens de 1,5 meter afstand niet schouder aan schouder gewerkt kon worden maar ook om dat de bekostiging van de herstelwerkzaamheden aan de kwetsbare textiel nog geen dekking heeft gekregen. Een aantal leden van de Engelenschare is in het najaar begonnen met het maken van prachtige kerstversieringen en (kinder)cadeautjes om te verkopen in de kasteelwinkel.

Tuinhuis voor de (tuin)vrijwilligers

Na wat omzwervingen heeft de grote groep tuinvrijwilligers zijn intrek kunnen nemen in het tuinhuisje achter de beukenberceau. Deze geriefelijke plek midden in de tuin is van alle gemakken voorzien en biedt een ruim onderkomen om van kleding te wisselen, te schuilen voor de regen, spullen te bewaren en heerlijk bij te komen na noeste arbeid met een kop thee op het terras er omheen.

Afgezonderd van bezoekers door een hoge heg is dit een prachtig onderkomen voor alle tuinvrijwilligers maar ook voor het

podiumteam en zelfs voor vergaderingen van de Vrijwilligersraad.

Inzet vrijwilligers

Plm. 250 vrijwilligers, verdeeld in verschillende groepen, hebben ook in 2021 af en aan dagelijks activiteiten verricht. In de winter tijdens de lockdown iets minder maar de tuingroepen en het klusteam kon gelukkig gewoon doorgaan. In de zomer is er heel hard gewerkt om Kasteel Amerongen zo optimaal mogelijk open te stellen voor bezoekers. De 13 werkgroepen hebben ieder een coördinator uit eigen gelederen.

De groepscoördinator heeft regelmatig overleg met hun verantwoordelijke leidinggevende van de professionele staf. Het twee-maandelijks overleg met alle coördinatoren en de professionele staf kon door de beperkingen slechts één keer plaatsvinden.

In 2021 is er ongeveer 20.000 uur door vrijwilligers gewerkt op Kasteel Amerongen. Dat staat gelijk aan 11 fte waarbij het kasteel slechts 154 dagen open kon voor publiek. Hierbij zijn alle uren die thuis of elders besteed zijn aan onderzoek, voorwerk of thuis werken niet meegerekend.

VRIJWILLIGERS- UREN 2021		<i>Schatting</i>	
Werkgroepen	Vrijwilligers	Uren in 2021	Frequentie
Engelen (textielrestauratie)	25	40	kerst
Rondleiders	70	5775	154 dagen
Bloementeam	5	180	20 x en kerst
Dag-managers	24	1540	154 dagen
Podiumteam	15	540	9 x
Boekenploeg	2	100	
Klussenploeg	12	3360	140 dagen
Siertuin	40	4680	elke week
Bosploeg	10	300	10 x
Moestuyn	8	960	40 weken
Kaartverkoop, Winkel	32	2310	154 dagen
Educatie	5	144	12 x
Opgeruimd staat netjes	7	700	40 x
TOTAAL		20629	2 uur per week
aantal FTE (36 uur)		11,23584	gemiddeld (40 wk)

Verhalenproject gaat door

Eind 2020 waren er al ruim 100 verhalen over Kasteel Amerongen gepubliceerd op de interne site. Dit project is in 2021 doorgegaan. Elke woensdag worden via Zoom de verzamelde en geschreven verhalen besproken op juistheid en relevantie waarna ze definitief ter beschikking komen van alle vrijwilligers.

Corona-openstelling

In juni kon het kasteel weer open en hebben dagmanagers en gidsen vier, en later 6, dagen per week gezorgd voor een soepel verlopende openstelling. Met verhalen uit het Verhalenproject konden gidsen steeds in andere zalen andere verhalen vertellen aan het langslappende publiek. Op rustige dagen werden er rondleidingen gegeven in kleine groepjes van 4 tot 6 bezoekers. Het succes van de openstelling met in elke zaal een gids vroeg om enorme beschikbaarheid van gidsen, dagmanagers en kaartverkoop vrijwilligers. In de zomervakantie liep dit op tot 160 diensten van 2,5 uur per week.

Zelfs met een groot vrijwilligersbestand als bij Kasteel Amerongen was dat niet haalbaar en werden wederom studenten ingezet om mee te werken. Dankzij financiële steun van de Provincie Utrecht was Kasteel Amerongen in staat om een groep studenten tijdelijk in dienst te nemen als aanvulling op de vrijwillige gidsen.

Training vrijwilligers

Dankzij de toekenning op de aanvraag Kickstart 2 in 2021 kon er gestart worden met een training voor de publieksvrijwilligers. Dit project zal wegens drukte vooral in 2022 plaats vinden.

In 2020 zijn vrijwilligers meermaals onheus en boos bejegend door bezoekers die het nieuwe systeem van online kaartverkoop niet snapten of zich niet aan de coronaregels wilden houden. Hier schrokken zij toch wel erg van en het veroorzaakte een onveilig en

onaangenaam gevoel in het vrijwilligerswerk. Sommigen haakten hierdoor af. Bovendien had het strakke tijdsloten-regime tot gevolg dat er flink doorgewerkt moest worden waardoor het werk vrij inspannend werd en vrijwilligers langzaam opbranden en daardoor ook minder kwamen.

Om dit te voorkomen en vrijwilligers een zekerder en meer ontspannen en gastvrij gevoel te geven willen zij graag getraind worden. Iedereen uit de groep van ca. 60 vrijwillige kassamedewerkers en gastheren/vrouwen worden een dagdeel getraind op: gastvrijheid en alertheid, verbale weerbaarheid, efficiënte communicatie en verkoop-vaardigheden (alleen voor de kassa)

Om bezoekers gelijkmatig door het kasteel te laten lopen maar ook optimaal te laten genieten van de bijzondere en leuke geschiedenis is een boeiende maar compacte manier van vertellen noodzakelijk. Het flexibel inspringen op steeds weer nieuwe en andere bezoekers die een zaal binnenkomen en hen een passend verhaal vertellen vergt inlevingsvermogen en training. Ondertussen ook nog opletten of de collectie nergens kan beschadigen maakt het gids zijn bij Kasteel Amerongen tot een extra uitdagende vrijwilligerstaak. Ook hier is een aantal vrijwilligers in 2020 op afgehaakt waardoor de bezetting onder druk kwam te staan en de staf meermaals in moest vallen. Hierdoor kwamen medewerkers niet meer aan de reguliere taken. De ca. 70 gidsen willen we ieder 1/2 dag gaan trainen om hen een beter product voor de bezoeker te kunnen leveren, de doorstroming te verbeteren en de collectie beter te beschermen in: boeiend en compact vertellen, signaleren en inschatten van je publiek, alertheid op het publiek ten aanzien van de collectie.

6. Samenwerkingsrelaties

Provincie Utrecht

Provinciale Staten stelden in juni 2020 het Cultuur- en Erfgoedprogramma 2020-2023 Voor jong & altijd vast. In dit programma wordt o.a. veel aandacht besteed aan de betekenis van cultuurhistorie en erfgoed. Als provinciale partnerorganisatie krijgt Kasteel Amerongen in 2021, evenals vorige jaren, exploitatiesubsidie; voor de periode daarna worden in 2021 afspraken gemaakt.

Ook de activiteiten van de samenwerkende kasteelmusea (SSK) kunnen rekenen op blijvende steun van het provinciebestuur.

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

In 2021 is er met name rond het restauratieproject van de Margaretha Turnorlaan intensief samengewerkt. In oktober kon na het tekenen van de vergunningen en de overeenkomst eindelijk begonnen worden met dit grote project.

SSK

De Stichting Samenwerkende Kasteelmusea Utrecht heeft ook in 2021 een nuttige functie vervuld. Specifiek bij het bespreken van maatregelen om te voldoen aan de coronabeperkingen en het voorzien in nieuwe initiatieven was deze organisatie nuttig. De provincie heeft dit eveneens onderkend door het toekennen van bijdragen om de gestagneerde opening op gang te helpen (o.a. door de inzet van studenten als oproepkrachten).

In 2021 heeft de SSK middelen van de provincie ontvangen voor o.a. marketing en promotie doeleinden. De decentrale marketeers hebben regelmatig gezamenlijk overleg en hebben de mogelijkheid hierbij waar nodig externe expertise in te schakelen.

Buitenplaats Amerongen & restaurant Bentinck

De vaste huurder van diverse bijgebouwen (Buitenplaats Amerongen) heeft ook in 2021 een moeizaam jaar gehad waarin vele bruiloften en partijen geannuleerd moesten worden en restaurant Bentinck periodes gesloten moest zijn. Gelukkig heeft ook onze trouwe vaste huurder zich flexibel en inventief getoond. Met “thuismenu’s”, culinaire wandelingen, drive-thru- en vele buitenbruiloften konden zij toch succesvol blijven bestaan. De operationele en beleidsmatige samenwerking in deze lastige periode verliep in goede harmonie.

SVKA

Met de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen (SVKA) zijn ondanks de coronamaatregelen in 2021 toch 9 concerten georganiseerd.

De Vrienden spannen zich in voor verschillende zaken op cultureel gebied, zoals de kasteelconcerten, die zij organiseren, en de bekostiging van zaken die anders niet tot stand zouden komen.

Stichting Kasteel Amerongen is de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen voor de samenwerking en de financiële ondersteuning zeer erkentelijk.

7. Financiën, Partners & Fondsen

Stichting Kasteel Amerongen is alle subsidiënten en speciale fondsen zeer erkentelijk voor alle steun die zij het afgelopen jaar heeft mogen ontvangen. Zonder de onderstaande financiële steun hadden vele projecten geen doorgang kunnen vinden en was de openstelling met coronamaatregelen onmogelijk geweest.

In financieel opzicht is 2021 een bijzonder jaar geweest. Met name door de overdracht van de gronden en lening aan de SCBS die resulteerde in een bijzondere bate van ruim 1,9 miljoen. Hieronder de verkorte staat van baten en lasten.

Inkomsten 2021	
Entree	€ 164.000
Huur	€ 223.000
(Exploitatie)Subsidies en donaties*	€ 673.000
Projectsubsidies	€ 646.000
Inkomsten uit legaten en erfenissen	€ 27.000
Totaal	€ 1.733.000

Uitgaven 2021	
Personeel/vrijwilligers	€ 489.000
Onderhoud gebouwen en tuin	€ 314.000
Collectie	€ 49.000
PR & Communicatie	€ 23.000
Evenementen en Publicaties	€ 35.000
Algemene kosten	€ 108.000
Projecten	€ 767.000
Totaal	€ 1.785.000
Exploitatiesaldo	€ 52.000 -

Bijzondere baten en lasten 2021

Overdracht erfenis, gronden en lening SCBS	€ 1.942.000
--	--------------------

De volgende middelen zijn in 2021 ontvangen of toegezegd voor exploitatie en/of bijzondere projecten:

Exploitatiesubsidie

Provincie Utrecht € 110.000

Instandhoudingssubsidie Rijksoverheid

Rode Sim € 19.150

Groene Sim € 42.000

Siegfried en Christine Bentinck Stichting

Instandhouding en onderhoud gebouwen en tuinen € 250.000

SVKA

(Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen)

Bomen op de Margaretha Turnorlaan € 5.000

SSK

(Stichting Samenwerkende Kastelen Utrecht)

Adminstratie- en PR-kosten € 34.467

Bijdragen Covid-tergemoetkomingen

Kickstart Cultuurfonds € 24.400

Provincie Utrecht (via SSK) t.b.v.

inhuur studenten € 14.100

Provincie Utrecht

overbruggingsregeling coronacrisis € 64.100

Mondriaan Fonds compensatieregeling

musea met een private collecties € 114.500

Tegemoetkoming Vaste Lasten 2021 € 83.600

Projectsubsidies

Margaretha Turnorlaan:

Cultuurfonds (PBC), Ministerie van OCW,

Parelfonds Provincie

Utrecht, Gemeente Utrechtse Heuvelrug,

Dioraphte en Dinamofonds € 600.800

Textielonderzoek:

PBC € 13.500

Rampjaar 1672 :

Gemeente Utrechtse Heuvelrug,

Ridderlijke Duitse Orde - Balije van Utrecht,

KF-Heinfonds, Cultuurfonds (PBC), De

Gijselaar-Hintzenfonds € 48.000

8. Jaarverslag Vrijwilligersraad 2021

Vrijwilligersraad Kasteel Amerongen

JAARVERSLAG VRIJWILLIGERSRAAD 2021

Doelstelling vrijwilligersraad

De vrijwilligersraad (VR) heeft tot doel het borgen van de samenwerking en communicatie met de directie en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de vrijwilligers. De VR vertegenwoordigt de vrijwilligers in besluitvormingsprocessen die vrijwilligerswerk aangaan en kan gevraagd en ongevraagd advies hierover uitbrengen aan de directie.

De vrijwilligersraad vergadert acht keer per jaar, vier vergaderingen met alleen de VR-leden (VR-vergaderingen) en vier vergaderingen waar ook de directeur bestuurder en hoofd publiekszaken & vrijwilligers aanwezig zijn (VR-Plus vergaderingen).

In 2021 hebben drie VR-vergaderingen en twee VR-Plus vergaderingen plaatsgevonden.

De vergaderingen zijn openbaar en de goedgekeurde verslagen zijn voor iedereen in te zien via de nieuwsbrief en op Google Drive.

In 2021 heeft één gast een VR-Plus vergadering bijgewoond.

Samenstelling

De vrijwilligersraad is op 14 mei 2021 opgericht in haar eerste VR-Plus vergadering waar de directeur bestuurder, Herman Sietsma en hoofd publiekszaken & vrijwilligers, Waronne Elbers ook aanwezig waren.

De VR leden vertegenwoordigen werkgroepen vrijwilligers en sommige VR leden vertegenwoordigen meer dan één werkgroep, omdat er negen leden zijn en meer dan negen werkgroepen.

In 2021 is de vrijwilligersraad met acht leden begonnen, in november is het negende lid welkom geheten. Twee leden hebben afscheid genomen en hun plaats is overgenomen door een andere vrijwilliger uit deze werkgroep.

<u>Werkgroep</u>	<u>Vertegenwoordiger</u>
Rondleiders	Hans van Toor (voorzitter VR)
Dagmanagers	Eimert Veenendaal opgevolgd door Paul van Veen (plaatsvervangende voorzitter VR)
Zaalgidsen en 'opgeruimd staat netjes'	Karin Melger (secretaris VR)
Siertuin en moestuin	Tineke Roos
Bosploeg	Heiko Warnsinck (Plaatsvervangende voorzitter VR) opgevolgd door Tineke Roos
Oranjerie (Winkel, Kaartverkoop en Theeschenkerij)	Saskia Cornel
Educatie, bloementeam, boekenploeg	Tineke Camps
Podiumkunsten	Rob van Laar
Klusteam	Roderick Groenewegen
Engelen	Michèle Leeuwen

Bespreekpunten 2021

Advisering en ondersteuning bij het herijken van het *Vrijwilligersbeleid* van 2017 door een werkgroep bestaande uit enkele VR-leden en hoofd publiekszaken & vrijwilligers, Waronne Elbers. Tevens worden er enkele handboeken algemeen en specifiek per werkgroep met hulp van de contactpersonen opgemaakt en de huidige vrijwilligersovereenkomst herijkt en aangepast.

Vrijwilligersraad Kasteel Amerongen

Intensivering van de *communicatielijnen en informatiestromen* binnen de stichting Kasteel Amerongen en de vrijwilligers door de regelmatige VR vergaderingen en VR-Plus vergaderingen.

Directeur bestuurder Herman Sietsma nodigde de vrijwilligersraadleden uit te reageren op het Visiedocument 2020-2030. Uit de reacties werd de conclusie getrokken dat een *visie/ambitie omtrent vrijwilligers en het vrijwilligerswerk* ontbrak. Met een projectgroep van de directeur bestuurder, hoofd publiekszaken & vrijwilligers en drie leden van de vrijwilligersraad is gestart met het vormen van een ambitie voor de komende vijf jaar.

Het “Engelen-werk” van/voor de textiel collectie van Kasteel Amerongen viert in 2021 haar 41-jarige bestaan. Echter sinds drie jaar zijn de Engelen niet of nauwelijks bijeengekomen. Enkele subsidieaanvragen zijn niet goed verlopen waardoor er geen werk ligt voor de Engelen. De VR betreurt het uitblijven van subsidie en hoopt dat in 2022 aanvragen gehonoreerd worden.

Samenwerking Vrijwilligersraad en Stichting Kasteel Amerongen

De directeur-bestuurder en stafleden zijn makkelijk “benaderbaar” voor de leden van de VR. De leden van de VR hebben tevens het gevoel gehoord te worden door de directeur-bestuurder en dat hij en de stafleden een “open oor en oog” hebben voor de gevraagde en ongevraagde adviezen en activiteiten van de VR.

Februari 2022